

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Kžzd 1/2021-4

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću za mladež sastavljenom od sudaca Ranka Marijana, kao predsjednika vijeća, te Ileana Vinja i Melite Božičević Grbić, kao članica vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Ivane Dubravke Kovačević, kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optuženog M. B.-J., zbog kaznenog djela iz čl. 153. st. 1. i drugih Kaznenog zakona („Narodne novine“ br: 125/11, 144/12, 56/15, 61/15-ispravak, 101/17 i 118/18 – dalje u tekstu: KZ/11), odlučujući o žalbi optuženika podnesenoj protiv presude Županijskog suda u Karlovcu od 14. listopada 2020. broj Kzd-3/2020-42, u sjednici održanoj 25. veljače 2021.,

p r e s u d i o j e:

Žalba optuženog M. B.-J. odbija se kao neosnovana te se potvrđuje presuda suda prvog stupnja.

Obrazloženje

Pobijanom presudom proglašen je krivim opt. M. B.-J. i to, pod toč. 1. izreke, zbog kaznenog djela silovanja iz čl. 153. st. 1. KZ/11, za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od deset godina, a pod toč. 2. izreke, zbog kaznenog djela prijetnje iz čl. 139. st. 2. KZ/11, za koje mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od šest mjeseci, pa je, primjenom odredaba o stjecaju, optuženik osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od deset godina i pet mjeseci u koju mu je, sukladno čl. 54. KZ/11, uračunato vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 21. studenog 2019. pa nadalje.

Temeljem čl. 148. st. 1. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ br: 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19 - dalje u tekstu: ZKP/08) optuženik je obavezan na plaćanje troškova kaznenog postupka iz čl. 145. st. 2. toč. 1. do 8. ZKP/08 u iznosu od 17.920,00 kn, dok će se o visini troškova zastupanja oštećenice po opunomoćeniku te o troškovima optuženikovog branitelja odlučiti posebnim rješenjem.

Protiv te presude žali se optuženik po svom branitelju M. B., iz ZOU J. J., M. B., D. B. i T. H. iz K., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i optuženik oslobodi optužbe, odnosno da se ta presuda ukine i vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje pred izmijenjeno sudsko vijeće.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Prije održavanja sjednice vijeća spis je, sukladno čl. 474. st. 1. ZKP/08, dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske te je u roku vraćen.

Žalba optuženika nije osnovana.

Iako žalitelj uvodno ističe žalbeni osnov bitne povrede odredaba kaznenog postupka, u obrazloženju žalbe ne navodi o kojoj bi se konkretno povredi radilo. Paušalno se tvrdi da pobijana presuda nema razloga o odlučnim činjenicama, a "pravo obrane na ravnopravno sudjelovanje u postupku povrijeđeno je time što je onemogućeno ponovno ispitivanje svjedoka – oštećene osobe".

Nasuprot tome, prvostupanjski je sud u obrazloženje svoje presude dao jasne i argumentirane razloge o svim odlučnim činjenicama temeljem kojih se pravilnost pobijane presude može s uspjehom ispitati.

Također, odbijanjem dokaznog prijedloga za ponovno ispitivanje oštećenice na raspravi nije povrijeđeno optuženikovo pravo obrane. Iako to ne obrazlaže, žalitelj vjerojatno smjera na bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 468. st. 2. ZKP/08. Međutim, optuženikova prava tijekom postupka nisu povrijeđena jer je oštećenica, kao žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode, ispitana na dokaznom ročištu putem audio-video uređaja u smislu čl. 292. st. 3. i 4. ZKP/08, i to u nazočnosti optuženika i njegovog branitelja, čime je obrani omogućeno neposredno ispitivanje i konfrontacija s tim svjedokom optužbe. Takav se svjedok, imajući u vidu karakter kaznenog djela i potrebu izbjegavanja retraumatizacije žrtve, samo izuzetno može ponovno ispitati, kako izrijeком slijedi iz citirane zakonske odredbe. Odbijanjem ovog dokaznog prijedloga obrane, koju odluku prvostupanjski sud savjesno i argumentirano obrazlaže, optuženiku nisu uskraćena njegova temeljna prava niti je doveden u neravnopravni položaj prema optužbi u smislu povrede prava na pravično suđenje, već isti prigovor treba razmotriti u okviru žalbenog osnova nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Pobijajući činjenična utvrđenja prvostupanjskog suda, žalitelj smatra da je ošt. V. Š. potrebno ponovno ispitati na okolnost naravi njezinog odnosa sa svjedokom I. Š., njezinim bratom, za kojeg žalitelj tvrdi da je inicijator podnošenja neistinite kaznene prijave. Stoga se vjerodostojnost terećenja oštećenice ne može s uspjehom ocijeniti. Nastavno, smatra neživotnim ponašanje oštećenice koja se gotovo dva mjeseca nakon događaja nikome nije povjerila niti je imala potrebu potražiti stručnu pomoć liječnika. Također, trebalo je provesti ginekološko vještačenje oštećenice jer nema tragova koji bi upućivali na počinjenje kaznenog djela. Zaključno, tvrdi se da je osuda optuženika rezultat njegove ranije osuđivanosti za istovrsno kazneno djelo, a ne postojećih dokaza u spisu.

Suprotno tvrdnji žalbe, Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, nalazi da je prvostupanjski sud, u zakonito provedenom dokaznom postupku, sve činjenice potpuno i pravilno utvrdio te je sa sigurnošću našao dokazanim da je optuženik počinio oba kaznena djela na način kako ga tereti optužba.

Učin kaznenog djela silovanja nedvojbeno proizlazi iz terećenja žrtve, ošt. V. Š. koja je detaljno i dojmljivo opisala pretrpljeno spolno zlostavljanje tijekom kojeg je optuženik, uz primjenu fizičke sile, slomio njezin otpor i obavio nasilni vaginalni spolni odnošaj. Prema izvješću o provedenoj pripremi za svjedočenje, oštećenica je uoči iskazivanja na sudu bila prestrašena, zabrinuta i uz zamjetnu drhtavost ruku što sve potvrđuje da je doista proživjela traumatsko seksualno iskustvo.

Žalitelj netočno tvrdi da se oštećenica "gotovo dva mjeseca" nije nikome povjerila. Upravo suprotno, iz iskaza njezinog brata, svjedoka J. Š. proizlazi da mu je ona plaćući prepričala događaj u studenom 2019., a kaznena prijava protiv optuženika podnesena je 18. studenog 2019., dakle, svega pet dana nakon kritičnog događaja. Isto tako, oštećenica se povjerila svojoj majci, svjedoku B. Š. protekom par dana, kako ovaj svjedok u svom iskazu potvrđuje. Također, suprotno netočnoj tvrdnji žalbe, oštećenica je zatražila stručnu pomoć psihologa početkom siječnja 2020., kako proizlazi iz izvješća Ž. s., Centra ..., kada su kod nje konstatirani simptomi iz kruga akutne stresne reakcije i PTSP-a zbog čega je u šest navrata obavljen psihologijski tretman uz medikamentoznu terapiju. Navedeno ukazuje da su kod oštećenice nastupile značajne negativne psihičke posljedice zbog proživljenog traumatskog iskustva, što sve potvrđuje vjerodostojnost onoga što je na sudu izjavila.

S druge strane, u postupku nije utvrđen nikakav motiv za lažno terećenje optuženika, kao prijatelja majke oštećenice s kojim je ona do tada bila u dobrim odnosima. Nikakvog uporišta nema da bi oštećenica bila nagovorena da podnese neistinitu kaznenu prijavu, a budući da optuženik tijekom postupka nije želio iznositi obranu, u žalbi se tek špekulira s navodnom osobnom netrpeljivošću svjedoka J. Š. i njegovim financijskim potraživanjima "koje je namjeravao realizirati". Međutim, iz iskaza tog svjedoka i oštećenice jasno proizlazi da J. Š. uopće nije dolazio u kontakt sa optuženikom niti je s njim imao bilo kakve, a ponajmanje "netrpeljive" odnose. Stoga se ovdje radi tek o žalbenoj hipotezi bez ikakvog uporišta u stanju spisa niti je na tu okolnost bilo potrebno ponovno ispitati žrtvu V. Š., kako pravilno zaključuje i prvostupanjski sud imajući u vidu da bi se time, njezino ionako teško psihičko stanje, samo bespotrebno otežalo.

Činjenica da pregledom oštećenice nisu nađene ozljede ili tragovi učina kaznenog djela, ne umanjuju vjerodostojnost njezinog terećenja. Oštećenica je ginekološki pregledana pet dana nakon događaja, a vještak za biološke tragove A. M. isključuje prisutnost tragova sperme na tijelu protekom 72 sata od spolnog odnosa. Izostanak fizičkih ozljeda na tijelu oštećenice također nije odlučno s obzirom da ona niti ne tvrdi da bi posljedicom događaja iste zadobila. S tim u vezi nema potrebe niti za provođenjem ginekološkog vještačenja jer nije jasno koje bi se odlučne činjenice na taj način mogle utvrditi, dok defloriranost oštećenice nevezano za kritični događaj ionako nije sporna.

Isto tako, sa sigurnošću je dokazano da je optuženik, nakon učina kaznenog djela silovanja, tijekom telefonskog razgovora prijetio bratu oštećenice, svjedoku J. Š. da će mu "zaklati kćer", a potom poslao i sms poruku prijetećeg sadržaja tražeći da oštećenica povuče

kaznenu prijavu. Takvo ponašanje razumljivo je izazvalo strah i uznemirenost ošt. J. Š. o čemu on u svom iskazu govori. Budući da je pretragom mobitela optuženika pronađena sporna sms poruka, nikakve dvojbe nema da je i učin kaznenog djela iz čl. 139. st. 2. KZ/11, sa sigurnošću dokazan.

Pri tome, neosnovano se žalbom tvrdi da tekst sporne sms poruke "djeluje kao nepovezan tijek misli" zbog čega nema značaj ozbiljne prijetnje niti se oštećenik doista uplašio. Naime, žalitelj zaboravlja da je glavnina prijetnji smrću izgovorena tijekom telefonskog kontakta sa svjedokom J. Š., a pisani tekst poruke koja je uslijedila potvrđuje da je optuženik izgovorenom prijetnjom htio izvršiti nedopušteni utjecaj. Stoga taj materijalni trag potvrđuje vjerodostojnost iskaza svjedoka J. Š. Da li je upućenom prijetnjom ujedno izazvana emocija straha kod žrtve, ne predstavlja obilježje tog kaznenog djela, već je dovoljno utvrditi da su prijetnje smrću objektivno podobne da izazovu osjećaj ugroženosti te da počinitelj s tim ciljem postupa. Navedeno, međutim, nedvojbeno proizlazi iz karaktera upotrijebljenih izraza i okolnosti samog događaja.

Slijedom navedenog, i ovaj žalbeni sud prihvaća činjenična utvrđenja suda prvog stupnja kao potpuna i pravilna te ne nalazi nikakvog uporišta sumnji u dokazanost oba kaznena djela za koja je optuženik osnovano oglašen krivim.

Što se tiče žalbenog osnova povrede kaznenog zakona, žalitelj promašeno citira odredbe čl. 153. st. 1. i 2. Kaznenog zakona sa posljednjom izmjenom objavljenom u Narodnim novinama broj 126/19 koje su stupile na snagu 1. siječnja 2020. Nasuprot tome, optuženik je osuđen po Kaznenom zakonu sa posljednjom izmjenom objavljenom u Narodnim novinama broj 118/18, koja je bila na snazi u vrijeme učina kaznenih djela, pa su odredbe materijalnog prava iz čl. 153. st. 1. KZ/11 u svemu pravilno primijenjene, a izrečenom kaznom nije prekoračena ovlast koju sud ima po zakonu.

U odnosu na vrstu i visinu izrečene kazne optuženiku, žalitelj tek uopćeno tvrdi da je izrečena jedinstvena kazna zatvora "suviše tegobna i prerigorozna sankcija".

Međutim, i ovaj žalbeni sud ocjenjuje da naročiti značaj i karakter utvrđenih otegotnih okolnosti na strani optuženika opravdavaju zaključak prvostupanjskog suda o potrebi da se optuženiku, za učin kaznenog djela silovanja iz čl. 153. st. 1. KZ/11, utvrdi najstroža kazna. Naime, optuženik je već u dva navrata osuđivan zbog istovrsnog kaznenog djela i to na dulje zatvorske kazne koje očito na njega nisu utjecale u željenom, pozitivnom smislu. Tako je optuženiku, prema izvodu iz KE, najprije presudom suda u Novom Mestu, Republika Slovenija, izrečena kazna zatvora u trajanju od osam godina zbog kaznenog djela silovanja dvije oštećenice, a potom mu je presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj KŽ-166/06 od 8. studenog 2006. izrečena jedinstvena kazna zatvora u trajanju od deset godina zbog kaznenog djela silovanja mlt. kćeri i kaznenog djela rodooskrnuća. Uz ova, istovrsna kaznena djela, optuženik je višekratno osuđivan i zbog kaznenih djela krađe, prijetnje i teške tjelesne ozljede. Navedeno jasno pokazuje da je optuženik kriminalizirana osoba koja ne preže od činjenja najtežih seksualnih delikata te da je kriminalno ponašanje njegov ustaljeni životni obrazac zbog čega ga je nužno izdvojiti iz društva na dulje vrijeme.

Osim toga, prvostupanjski sud osnovano cijeni otegotnim da je ošt. V. Š. u vrijeme događaja bila dijete, tj. nije imala navršених 18 godina života, te da ona trpi značajne psihičke

posljedice, a iskoristio je povjerenje ukućana tek s ciljem bezobzirnog zadovoljavanja vlastitih seksualnih potreba. To naročito proizlazi iz dijela iskaza oštećenice koja svjedoči da joj je optuženik, prilikom obavljanja nasilnog spolnog odnosa, rekao "probao sam tvoju mamu, zašto ne bih i tebe?".

Navedene otegotne okolnosti, a u nedostatku bilo kakvih olakotnih okolnosti, koje se niti sada u žalbi ne navode, doista opravdavaju zaključak da je jedino i upravo maksimalna kazna od deset godina zatvora primjerena okolnostima počinjenog kaznenog djela silovanja i naprijed opisanoj личности optuženika. Isto tako, s obzirom da je optuženik već osuđivan i zbog kaznenog djela prijetnje, pravilno mu je za to kazneno djelo utvrđena kazna zatvora u trajanju od šest mjeseci.

Slijedom navedenog, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, prihvaća razloge prvostupanjskog suda i ocjenjuje da je jedinstvena kazna zatvora u trajanju od deset godina i pet mjeseci izrečena za kaznena djela u stjecaju, zakonita i pravilna te će se samo tako odmjerenom kaznom moći izraziti nužan i opravdan prijekor društva prema takvim odioznim kaznenim djelima i njihovim počiniteljima. Ujedno će se tako odmjerenom kaznom pokušati utjecati na optuženika da shvati krajnju neprihvatljivost vlastitog ponašanja, ali i pojačati svijest drugih građana da se klone sličnih kaznenih djela jer je to pogibeljno ne samo za njih, već i za društvo u cjelini.

Kako time navodi žalbe optuženika nisu osnovani, a ispitivanjem pobijane presude nisu nađene povrede na koje ovaj žalbeni sud, u smislu čl. 476. st. 1. ZKP/08, pazi po službenoj dužnosti, trebalo je, temeljem čl. 482. ZKP/08, odlučiti kao u izreci ove presude.

Zagreb, 25. veljače 2021.

Predsjednik vijeća:
Ranko Marijan, v.r.